

Folk-
bildnings-
rådet

Budgetunderlag

2021-
2023

www.folkbildningsradet.se

FÖRORD

Folkbildningen bär stolta traditioner och har varit starkt bidragande till framväxten och utvecklingen av den svenska demokratin. Idag är folkbildningen ett kitt som håller samman och utvecklar det svenska samhället och demokratin.

Över en miljon människor deltar varje år i studieförbundens och folkhögskolornas verksamheter. Folkbildningen finns i hela landet, är öppen för alla och erbjuder vägar till utbildning, bildning och i förlängningen till att fler människor kan etableras på arbetsmarknaden. Folkbildningen är en resurs för den regionala kompetensförsörjningen.

Folkbildningen kan och vill spela en än större roll för att hålla ihop samhället och motverka utanförskap. Något som blir allt viktigare nu när vi troligen är på väg in i en lågkonjunktur och klyftor mellan människor riskerar att öka. Folkhögskolor och studieförbund vill ge fler människor möjlighet till kompetensutveckling, personlig utveckling och ökade förutsättningar att bidra till samhället.

Folkbildningen är till för alla och har ett särskilt uppdrag att nå ut till dem som inte själva söker sig till verksamheten. Att arbeta uppsökande för att nå människor som inte har självklar tillgång till kunskap och kultur är en angelägen uppgift.

I detta budgetunderlag redogör Folkbildningsrådet för de behov som finns i verksamheterna och de satsningar som behövs för att folkbildningen i ännu högre grad ska kunna bidra till de syften som staten har angett för sitt stöd.

Det är tid för folkbildning!

Catharina Håkansson Boman

Ordförande

Maria Graner

Generalsekreterare

INNEHÅLL

Folkbildning i vår tid – tid för folkbildning	7
Demokratiuppdraget.....	7
Påverkansuppdraget	7
Utbildningsuppdraget	8
Kulturuppdraget	9
Utvecklingsbehov 2021–2023	10
Verksamhet med asylsökande och utrikes födda kvinnor	10
Folkhögskolan som utbildningsform	13
Folkbildningskampanj om Agenda 2030	18
Principen om samfinansiering av folkbildningsverksamhet	20
Folkhögskolan	20
Studieförbunden	21
Bilaga 1: Kvalitetssäkring av folkhögskolan som utbildningsform	23
Statsbidrag per utbildningsplats på folkhögskola	23
Kompetenslyft på folkhögskola	23
Bilaga 2: Yrkesutbildning på folkhögskola	25
Bilaga 3: Folkhögskolans arbetsmarknadsuppdrag	27
Arbetsförmedlingen reformeras.....	27
Studiemotiverande folkhögskolekurs och Etableringskurs på folkhögskola..	28

SAMMANFATTNING

Med stöd av resultatredovisningen av folkbildningens insatser och identifierade utvecklingsområden föreslår Folkbildningsrådets styrelse att följande medel utöver det som angetts i tidigare budgetproposition anvisas år 2021:

- 50 miljoner kronor till studieförbundens uppsökande och motiverande insatser för utrikes födda kvinnor.
- 166 miljoner kronor till folkhögskolan för förstärkning av statsbidrag per årsplats.
- 155 miljoner kronor till 1 500 platser för nya yrkesutbildningar vid folkhögskola.
- 30 miljoner kronor till en folkbildningskampanj kopplad till handlingsplanen för Agenda 2030.
- 40 miljoner i statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare.

Vidare föreslår Folkbildningsrådet att folkbildningsanslaget (ap.1 anslag 14:1) därutöver justeras genom en pris- och löneuppräknings.

Förutom ovanstående äskanden föreslår Folkbildningsrådet att en ny kursform, Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs, ersätter de nuvarande arbetsmarknadsuppdragen Studiemotiverande folkhögskolekurs och Etableringskurs på folkhögskola. Medel motsvarande den volym som Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet har träffat avtal om innevarande år, 387 miljoner kronor, bör därför överföras från utgiftsområdet 14 Arbetsmarknad och arbetsliv till folkbildningsanslaget.

Folkbildningsrådet vill också uppmärksamma regeringen på behovet av att inleda en konstruktiv dialog med kommuner och regioner om samfinansiering av folkbildningsverksamheten.

Verksamhetsredovisning

En samlad bild av den verksamhet som studieförbunden och folkhögskolorna genomför finns beskriven i Folkbildningsrådets

årsredovisning med verksamhetsberättelse 2019, vilken inlämnades till regeringen den 21 februari 2020.

Folkbildningsrådets samlade bedömning

Riksdagens grundläggande motiv för statsbidrag till folkbildningen är att verksamheten bidrar till en demokratisk utveckling av samhället.

Riksdagens mål för folkbildningspolitiken är att *Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.*

Regeringen har fastställt fyra syften med statens bidrag till folkbildningen. Dessa är att:

- stödja verksamheter som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället och
- bidra till att bredda intresset för att öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkbildningsrådet redovisar varje år till regeringen hur statens syften med stödet till folkbildningen har uppnåtts. Den syftesuppfyllelse som Folkbildningsrådet ska bedöma handlar om folkbildningens betydelse för samhällsutvecklingen i vid mening.

Folkbildningsrådets samlade bedömning 2019 ska enligt regeringens riktlinjer till Folkbildningsrådet lämnas i en särskild rapport senast den 22 mars 2020.

Folkbildning i vår tid – tid för folkbildning

Demokratiuppdraget

Folkbildningens verksamheter ska bidra till att stärka och utveckla demokratin.

Folkbildningen har en nyckelroll i att stimulera medborgare att ta en aktiv del i vårt samhällsbyggande och i att förvalta vårt demokratiska system. Hur vi gemensamt formar demokratin är en ständigt pågående förhandling som kräver engagemang och insatser.

Kopplingen mellan utbildning och demokratiskt deltagande är väletablerad. Folkbildningsrådet ser att initiativen för att stärka demokratin inom folkbildningen är många och bygger på mötet mellan människor lokalt. Verksamheten sätter fokus på olika dimensioner och utmaningar för demokratin i Sverige idag. Det handlar om att sprida kunskap, intressera, skapa verktyg och infrastruktur för initiativ och aktivitet. Metoderna bygger på samtal, mötesplatser och den breda bildningen. Det är så folkbildningen fungerar.

Folkbildningsrådet har i december 2019 beslutat att ansluta sig till Deklarationen för en stark demokrati. Deklarationen är framtagen av kommittén Demokratin 100 år och är en del i deras arbete med att etablera den nationella samlingen Vår demokrati – värd att värna varje dag. Folkbildningsrådet vill verka för att studieförbund och folkhögskolor ytterligare intensifierar sitt demokratistärkande arbete.

Påverkansuppdraget

Folkbildningen ska medverka till att fler människor kan påverka sin livssituation och delta i samhället.

I detta arbete är jämställdhetsfrågan viktig. Folkbildningens organisationer strävar efter att bättre kunna bidra till det jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Personer med funktionsnedsättning har en given plats inom folkbildningen. Utredningen kring funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) har lyft fram att politiken bör knytas nära perspektiv om demokratisk delaktighet på lika villkor. Utredningen uppmärksammar folkbildningen som en viktig aktör för demokratisk delaktighet. Folkbildningsrådet konstaterar att folkbildningen står för ett betydande bidrag för att skapa delaktighet och möjlighet att påverka sin livssituation.

Studieförbund och folkhögskolor har visat sig vara en mycket viktig resurs i etablering av nyanlända. Inom folkbildningen skapas mötesplatser som kan stödja utrikes föddas möjligheter till tilltro och delaktighet i det svenska samhället.

För att kunna påverka sin livssituation krävs redskap. Digital kompetens är ett viktigt sådant. Folkbildningen är en resurs för dem som riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap, till exempel migranter, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Utbildningsuppdraget

Folkbildningens verksamheter ska utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället. Folkhögskolan spelar en viktig roll för personer som av olika anledningar inte har funnit sig tillrätta i eller fått sin grundutbildning tillgodosedd i andra utbildningssystem.

Folkbildningsrådet noterar att andelen utrikes födda personer ökar inom folkhögskolan. Nästan hälften av deltagarna i allmän kurs är födda utomlands. Även andelen deltagare med funktionsnedsättning är fortsatt hög, särskilt inom folkhögskolans allmänna kurs. Framför allt är det deltagare med psykiska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som har blivit fler. Folkhögskolan lyckas väl med att möta behoven hos dessa deltagargrupper.

Utbildning blir en allt viktigare inträdesbiljett till arbetsmarknaden. Där det tidigare räckte med grundskola för att få tillgång till de allra enklaste jobben krävs nu minst en gymnasieexamen. Detta gör att det är ett måste för unga att skaffa sig en utbildning. Även för nyanlända och utrikes födda som ännu inte har etablerat sig på arbetsmarknaden är folkhögskolan en viktig aktör.

Folkbildningsrådet kan konstatera att söktrycket till folkhögskolans allmänna kurs har varit relativt konstant de senaste fem åren. Detta trots att folkhögskolan fått 8 000 nya platser samt genomför omfattande arbetsmarknadsuppdrag som Studiemotiverande folkhögskolekurs och

Etableringskurs på folkhögskola. Mycket talar för att Sverige står inför en lågkonjunktur vilket Folkbildningsrådet bedömer kommer att öka söktrycket till folkhögskola.

Kulturuppdraget

Folkbildningen ska bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Kulturell delaktighet öppnar upp för nya sätt att se på samhället och sig själv samt skapar förutsättningar för fler att uttrycka sin mening. Att utöva kultur kan ge en möjlighet att hitta nya gemenskaper och skapa känsla av sammanhang och samhörighet.

Folkbildningen är landets största kulturarena. Folkbildningens kultur verkar i gränslandet mellan å ena sidan amatörkultur och kulturutövande som sker som en del av människors ideella engagemang, å andra sidan det professionella kulturlivet. Studieförbund och folkhögskolor kan möta ännu fler människors behov av kulturupplevelser och eget skapande. De är livaktiga kulturella mötesplatser, utbildare av och arbetsmarknad för professionella kulturutövare i hela landet.

Studieförbundens betydelse för att göra kultur tillgänglig i landets alla 290 kommuner tydliggörs i rapporten *Kulturens geografi* från Myndigheten för Kulturanalys. Rapporten visar bland annat att studieförbunden är en viktig aktör för att skapa ett heltäckande kulturutbud i alla landets kommuner som både handlar om öppna publika kulturaktiviteter och om främjandet av eget utövande genom studiecirkelverksamhet. Myndigheten för Kulturanalys drar slutsatsen att folkbildningens kulturverksamheter uppvisar en betydligt större bredd geografiskt och socialt än annan offentligt finansierad kultur.

I ett samhällsekonomiskt perspektiv växer kulturens betydelse. Kreativa och kulturella näringar har en viktig roll för landets tillväxt. Folkbildningen är en drivkraft för lokal kulturutveckling och bidrar till ett rikt kulturliv i kommuner och regioner.

Utvecklingsbehov 2021–2023

Regering och riksdag har fastställt fyra syften med statens stöd till folkbildningen. Utifrån sitt uppdrag har folkbildningen vilja, kompetens och kapacitet att spela en än större roll för såväl individers utveckling som i samhällsutvecklingen. Nedan redovisas hur vi ser på folkbildningsuppdraget, inom vilka områden som folkbildningen är beredda att ta ett större ansvar och nya uppgifter samt vilka resurser som krävs för att förverkliga dessa ambitioner.

Verksamhet med asylsökande och utrikes födda kvinnor

50 miljoner kronor bör anvisas till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser för utrikes födda kvinnor.

140 miljoner kronor bör anvisas till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare.

Verksamhet med asylsökande

Regeringens besked att studieförbund och folkhögskolor får fortsatt förtroende att bedriva Svenska från dag ett respektive Vardagssvenska för asylsökande och vissa nyanlända invandrare 2020–2022 har tagits emot mycket positivt av folkbildningen.

Statskontorets utvärdering av folkbildningens insatser till och med år 2018 visar att innehåll och utformning av insatserna med Svenska från dag ett och Vardagssvenska på studieförbunden och folkhögskolorna är ändamålsenliga och att de är mycket viktiga för målgrupperna. Insatserna bedöms bidra till att stärka deltagarnas kunskaper i svenska och om det svenska samhället och fylla det övergripande syftet om en meningsfull sysselsättning som påskyndar etableringen för de som får uppehållstillstånd.

Statskontoret uppskattar att knappt fyra av tio asylsökande har deltagit i Svenska från dag ett och Vardagssvenska under 2018. De asylsökande som deltar är nöjda med insatserna, men efterfrågar fler studietimmar och möjlighet till fortsatta studier. Statskontoret drar slutsatsen att det har funnits en obalans i resursfördelningssystemet och att fler asylsökande

skulle kunna ta del av insatserna och i högre utsträckning än idag om insatserna bättre matchade behovet.

Folkbildningsrådets uppföljning av verksamheterna bekräftar att insatserna erbjuder många asylsökande betydelsefulla kunskaper och en meningsfull sysselsättning samt att anordnarna har förutsättningar att nå en större andel av målgruppen och att erbjuda fler deltagare möjlighet till progression än idag.

Folkbildningsrådet har inför 2020 gjort vissa justeringar av villkoren för statsbidraget, för att fördelade medel än bättre ska kunna riktas och användas utifrån lokala behov och deltagarnas förutsättningar.

Folkbildningsrådet medverkar även aktivt i samverkansdelegationens arbetsgrupp för att stärka förutsättningarna för regionalt samarbete mellan folkbildningen, länsstyrelserna och Migrationsverket. Detta är nödvändigt för att insatserna ska kunna anpassas till föränderliga lokala behov och för att deltagare i alla boendeformer ska nås av information om och praktiskt kunna delta i folkbildningens insatser. Länsstyrelsens uppfattning om samverkan är att dialogen och informationsutbytet med folkbildningen har ökat under 2019.

Sammanfattningsvis visar Migrationsverkets prognos på en begränsad minskning av målgruppen under åren 2021–23 och Statskontorets utvärdering visar att det finns behov av och förutsättningar för mer insatser till målgruppen.

Folkbildningsrådet föreslår att aviserat anslag 2021 utökas från 100 till 140 miljoner kronor och kvarstår på denna nivå även år 2022 och 2023.

Uppsökande och motiverande insatser för utrikes födda kvinnor

Regeringen har sedan 2018 anvisat särskilda medel för uppsökande och motiverande studieförbundsinsatser riktade till utrikes födda kvinnor. Syftet med insatserna är att nå personer som står långt ifrån utbildning och visa på olika vägar till studier. Sysselsättningen bland denna grupp är alltför låg och många har behov av utbildningsinsatser.

Statskontoret konstaterar i sin utvärdering av insatsen att verksamhetens möjligheter att uppnå syftet, det vill säga att visa på olika vägar till studier, är begränsad. Dock konstateras att verksamheten har en positiv verkan i form av att den motverkar utanförskap och bidrar till att stärka deltagarnas självständighet. Att verksamheten främjar deltagarnas självständighet bekräftas även av studieförbunden i deras årliga åiterrapportering samt av deltagare som gruppintervjuats av Folkbildningsrådet. Då deltagarna står

mycket långt från utbildning och arbete kan insatserna antas vara ett första steg på vägen till studier och i slutändan arbete.

Statskontorets utvärdering och Folkbildningsrådets uppföljning av verksamheterna visar att en stor del av de deltagare som studieförbunden nått har bristande kunskaper i svenska i så pass hög grad att det hämmar dem från att kunna få jobb eller påbörja studier.

Målgruppens svaga språkkunskaper innebär att vägen till studier och arbete är lång och kräver längre insatser för att kunna uppnå syftet med anslaget.

Under 2018 har studieförbunden nått cirka 6 000 unika deltagare, och samma siffra för 2019 är strax över 7 000. Statskontoret konstaterar i sin utvärdering att målgruppen för verksamheten sannolikt kan räknas i tiotusentals, och att verksamheten hittills nått en liten del av den potentiella målgruppen.

Resultaten från de två år insatserna funnits visar också på att verksamheten ökar. Studieförbunden har under 2019 genomfört mer verksamhet än de fått ersättning för. Studieförbunden lyfter i återrapporteringen att resursbristen framför allt påverkar längden på verksamheterna negativt, och att målgruppen skulle gynnas av längre insatser.

För att kunna nå en större del av den potentiella målgruppen och för att de som deltar ska uppnå en högre grad av progression bedömer Folkbildningsrådet att det krävs fortsatta och utökade insatser.

Folkbildningsrådet föreslår att det anslag som under perioden 2018–2020 har riktats till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser för utrikes födda kvinnor kvarstår och beräknas till 50 miljoner kronor år 2021 för att därefter öka till 75 miljoner kronor år 2022 och till 100 miljoner kronor 2023.

Folkhögskolan som utbildningsform

166 miljoner kronor bör anvisas till folkhögskolan för förstärkning av statsbidrag per årsplats.

155 miljoner kronor bör anvisas till 1 500 nya platser för yrkesutbildningar vid folkhögskola.

387 miljoner bör föras över från utgiftsområdet 14 Arbetsmarknad och arbetsliv till folkbildningsanslaget för att finansiera en ny kursform, Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs. Kursen ersätter arbetsmarknadsuppdragen Studiemotiverande folkhögskolekurs och Etableringskurs på folkhögskola.

Höjd ersättning per årsplats i folkhögskolan

Folkhögskolan är en utbildningsform för vuxna där samtalet och den studerandes aktiva deltagande i gruppen är utmärkande.

Till folkbildningens centrala uppgifter hör att kompensera för brister i den vuxna befolkningens utbildningsbakgrund. Folkhögskolan erbjuder en ny chans för personer som av olika skäl inte fullföljt sina studier på grundskole- eller gymnasienivå.

Till folkbildningens utmaningar hör att stödja deltagarna att komma vidare. Deltagare ska ges kunskaper, drivkrafter och – inom folkhögskolan – behörighet att studera vidare inom andra delar av utbildningssystemet.

Under senare år har det skett stora förändringar i deltagargrupperna på folkhögskola. Många deltagare har behov av särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning och allt fler utrikes födda söker sig till folkhögskolan. Det är tydligt att dessa förändringar ställer stora krav på lärarnas pedagogiska kompetens.

Folkbildningsrådet har i tidigare budgetunderlag och på andra sätt till regeringen framfört att bristen på resurser för kompetensutveckling utgör en utmaning för folkhögskolan som helhet: för den enskilda skolan, för folkhögskollärarna och i slutänden också för deltagarna.

Folkbildningsrådets kartläggning av folkhögskollärarnas arbetssituation visar att lärarna upplever en ökad arbetsbörda och att deras möjligheter till kompetensutveckling har minskat under de senaste fem åren. Det kan förklaras av bland annat en förändrad deltagargrupp, skolornas ekonomiska situation samt att det framkommer att det är svårt att få vikarie ens vid planerad kortare bortavaro.

Folkhögskollärares insatser är grunden för att deltagaren ska få det de behöver för att nå sina mål. Lärarna i folkhögskolan behöver inte bara fortbildning för att hålla ämneskunskaper vid liv eller få kunskap om de senaste rönen inom pedagogisk forskning. De behöver också upprätthålla de idéer och värderingar som folkhögskolan vilar på: den kunskapssyn och människosyn som är grunden i folkhögskolans pedagogik.

På skolnivå är det viktigt att det finns ett kompetensutvecklingsarbete som ger ett inflöde med ny kunskap när deltagargruppen förändras, nya kurser startas och projekt eller uppdrag tillkommer.

Genom Lärarlyftet kan lärare anställda av staten, en kommun eller en fristående skola komplettera sin legitimation med fler behörigheter. Även lärare anställd av annan som enligt avtal med kommunen utför uppgifter på entreprenad inom skolväsendet kan också gå kurser inom Lärarlyftet. Lärare på folkhögskola kan däremot inte ta del av de resurser som avsätts till Lärarlyftet.

Folkbildningsrådet ser positivt på att regeringen, i sin budgetproposition för 2020, avsatte medel för kvalitetshöjande insatser för att underlätta för folkhögskolan att bibehålla kvaliteten i undervisningen. Det är glädjande att regeringen har noterat de argument för ett ökat anslag som Folkbildningsrådet framfört i tidigare budgetunderlag. Folkbildningsrådet konstaterar dock att den ökning som aviserats, 38 miljoner kronor 2021 och 70 miljoner kronor år 2022, är otillräcklig.

Folkbildningsrådet föreslår att anslaget till folkhögskolorna ökas med 166 miljoner kronor år 2021. Detta äskande innefattar medel till kompetensutveckling av lärare och skolledare.

Underlag för äskandet redovisas i bilaga 1.

Utökade platser för yrkesutbildningar på folkhögskola

Folkbildningsrådets bedömning är att antalet yrkesutbildningar på folkhögskolan kan öka betydligt i hela landet. Folkhögskolan kan med sin friare pedagogik och flexibilitet i kursutformning anpassa yrkesutbildningarna till såväl deltagarnas förutsättningar som arbetsmarknadens efterfrågan. I en stundande lågkonjunktur och med en stor grupp utrikes födda som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden är folkhögskolorna beredda att spela en än större roll i arbetsmarknadspolitiken. Mot denna bakgrund föreslår vi en successiv utbyggnad med 1 500 platser från hösten 2021 och därefter 3 000 platser per år under budgetperioden.

Dessa utbildningsplatser behöver helfinansieras via statsbidrag eftersom regionerna signalerat att de inte kommer att höja regionala anslag till följd av att verksamheten på folkhögskola utökas.

Folkhögskolorna bör ansöka i särskild ordning till Folkbildningsrådet om antalet yrkesutbildningsplatser och utbildningsinriktning. Utbildningarna kan motsvara såväl yrkesvux på gymnasienivå som yrkeshögskola, (SeQF nivå 5). Yrkesutbildningarna kan således bedrivas som allmän kurs på gymnasial nivå eller som särskild kurs.

Folkhögskolorna ska samråda med Arbetsförmedlingen i den region där kursen planeras äga rum och ska i sin ansökan till Folkbildningsrådet visa på resultaten av detta samråd.

För dessa kurser gäller inte statsbidragsvillkoret om maximalt 15 procent praktik på allmän kurs.

Utöver full finansiering via statsbidraget för att bedriva utbildningarna bör folkbildningsanslaget även tillföras ett särskilt utvecklingsbidrag för kursutveckling och planering av nya yrkesutbildningar vid folkhögskolan. En ram på 20 miljoner kronor avsätts för detta som folkhögskolorna ansöker om hos Folkbildningsrådet. I ansökan ska framgå vilka arbetsmarknadsbehov som kursen avser att täcka och att samråd skett med berörd bransch samt hur kursen bidrar till att öka utbudet av utbildningar där det råder regional kompetensbrist. Även ansökan om utvecklingsmedel ska föregås av samråd med Arbetsförmedlingen regionalt och den aktuella regionen.

Folkbildningsrådet föreslår att totalt 155 miljoner kronor, varav 20 miljoner kronor i utvecklingsbidrag, anslås till 1 500 nya platser för yrkeskurser på folkhögskola år hösten 2021 som därefter ökas 3 000 platser per år.

Underlag för äskandet redovisas i bilaga 2.

Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs

Folkbildningsrådet föreslår att en ny reguljär kursform skapas inom folkhögskolan vid sidan om nuvarande allmän kurs och särskild kurs. Målgrupp är de som saknar gymnasial utbildning och befinner sig långt från arbetsmarknaden. Även nyanlända eller invandrare med brister i svenska språket är en viktig målgrupp. Kursen vänder sig i första hand till personer inskrivna på Arbetsförmedlingen eller personer som uppstår försörjningsstöd hos kommunerna.

Kursen bör omfatta sex månader och berättiga till studiestartsstöd samt bibehållit aktivitetsstöd. Kursen ska också omfattas av reglerna för utbildningsplikten. Målet är att deltagarna efter kursen ska vara förberedda för att gå vidare till motsvarande gymnasiala studier på folkhögskola eller annan reguljär utbildning.

Innehållet i den nya kursen bör vara förberedande där syftet är att deltagarna efter kursen omedelbart går vidare till studier motsvarande gymnasienivå eller yrkesinriktade kurser men även direkt till arbete då förutsättningar finns. Kursplaner bör motsvara de kursplaner som gäller för nuvarande Studiemotiverade folkhögskolekurs och Etableringskurs på folkhögskola. Viktigast är att ge deltagarna självförtroende, nyfikenhet och tillit till sin egen förmåga att utvecklas. Kursen ska utformas så att den anpassas till varje deltagares förutsättningar och behov så att den kan ta vara på folkhögskolans särart och det mervärde folkhögskolan bidrar med. Folkhögskolans erfarenheter av arbetet med grupper som står längst från arbetsmarknaden visar att kursen bör omfatta sex månader sammanhållna studier på heltid.

Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs ska vara en reguljär kursform inom folkhögskolan och därmed i stort följa samma principer för rekrytering och urval som övriga folkhögskolekurser. Grundprincipen bör vara att deltagarna själva söker till kursen. Med tanke på målgruppen kan det dock för denna kurs finnas behov av ett aktivt uppsökande arbete i rekryteringen samt täta kontakter med Arbetsförmedlingen, kommunerna och andra som når målgruppen.

Förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen bör kompletteras med denna kursform och målgruppen för kursen bör anges i förordningen. Varje folkhögskolerektor bör intyga att deltagarna tillhör målgruppen. Även bestämmelserna kring utbildningsplikten bör kompletteras så att det tydligt framgår att denna kurs omfattas av utbildningsplikten.

För att det ska vara möjligt för målgruppen att starta på en Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs på folkhögskolan och sedan gå vidare till en grund- eller gymnasieutbildning behövs ett särskilt studiestöd som inte inskränker på ordinarie studiestödsberättigade terminer. Nuvarande studiestartsstöd är avsett för i stort sett samma målgrupp som Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs. Det omfattar arbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen eller de som deltagit i etableringsinsatser. Kravet är dock att den sökande ska ha varit arbetslös eller deltagit i

arbetsmarknadspolitiska program sammanhängande minst sex månader och varit arbetslös i minst tolv månader. Dessa krav bör ses över vad gäller deltagare på Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs.

Förordningen (2017:532) om studiestartsstöd bör därmed kompletteras så att även Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs berättigar till studiestartsstödet och målgruppen som är berättigad stödet under denna kurs vidgas något. På motsvarande sätt som kommunerna tilldelas en ram för antalet studiestartsstöd bör varje folkhögskola tilldelas en ram.

Ramarna bör fastställas av Folkbildningsrådet efter samråd med Arbetsförmedlingen. I nuvarande förordning ansöker varje enskild sökande om studiestartsstöd direkt från CSN. I ansökan ska följa ett intyg från kommunen om att den sökande tillhör målgruppen. Motsvarande bör gälla om studiestartsstödet avser en Studie- och yrkesförberedande folkhögskolekurs med den skillnaden att då lämnar ansvarig rektor för folkhögskolan intyg till CSN tillsammans med den sökande att den tillhör målgruppen.

Personer inom jobb- och utvecklingsgarantin har möjlighet att bibehålla aktivitetsstöd för reguljära studier. Motsvarande bör även gälla för deltagare på denna kurs.

Folkhögskolorna har visat sig ha en unik förmåga att nå och ge målgruppen långt från arbetsmarknaden nya vägar vidare till studier och arbete. Folkhögskolan ser detta som en viktig del i sitt folkbildande samhällsuppdrag. Förutsättningen är dock att denna verksamhet inte inskränker på folkhögskolans övriga verksamhet. Därför krävs en utökad ram av platser till folkhögskolan som reserveras för denna kursform. Medel motsvarande 5 000 platser i Studiemotiverande folkhögskolekurs och 5 000 platser i etableringskurs på folkhögskola bör därför överföras till folkbildningsanslaget.

Platserna bör fördelas av Folkbildningsrådet på samma sätt som gäller övriga kursformer på folkhögskolan. Det innebär att varje enskild folkhögskola ansöker om att få kursplatser tilldelade och att Folkbildningsrådet sedan fördelar platser. För denna kurs bör dock fördelningen ske efter samråd med Arbetsförmedlingen utifrån bedömningen av behoven i folkhögskolans huvudsakliga upptagningsområde.

Folkbildningen är beredda att göra större åtaganden inom arbetsmarknadspolitiken, och vill att insatserna i första hand finansieras via folkbildningsanslaget. Särskilda avtal om överföring av bidrag mellan

Folkbildningsrådet och Arbetsförmedlingen ser vi även fortsättningsvis som en möjlighet. Folkbildningsrådet har i hemställan om förordningsändringar påtalat behov av regleringar som skulle skapa förutsättningar för att sådana avtal skulle kunna uppfyllas.

Folkbildningsrådet föreslår att 387 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 14 arbetsmarknad och arbetsliv till folkbildningsanslaget.

Bakgrund till äskandet redovisas i bilaga 3.

Folkbildningskampanj om Agenda 2030

30 miljoner kronor anvisas för ett utvecklingsarbete som ska lägga grund för ett brett folkbildningsarbete kopplat till handlingsplanen för Agenda 2030.

I Folkbildningsrådets remissvar till Agenda 2030-betänkandet (SOU 2019:13) framförde vi att vi delar uppfattningen att genomförandet av Agenda 2030 förutsätter det civila samhällets delaktighet och engagemang. Vi ställde oss också positiva till tanken på en nationell folkbildningskampanj. Sedan remissvaret skrevs har vi tillsammans med våra medlemmar diskuterat ett förslag om formerna för en nationell folkbildningskampanj med inriktning på Agenda 2030-målen och med särskilt fokus på mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.

Det är ett faktum att vi gemensamt har allt kortare tid på oss att ställa om till ett hållbart samhälle. Detta gör i sin tur att de många långsiktiga åtgärder som redan genomförts på utbildningsområdet måste kompletteras med åtgärder som får effekt redan inom de närmaste åren.

Folkbildningsrådet menar att en folkbildningsinsats inte kan vänta. Mandatperioden 2022–2026 kommer att bli helt avgörande för Sveriges möjligheter att nå Agenda 2030-målen, och för möjligheten att minska vår klimatpåverkan. En folkbildningsinsats skulle kunna nå en betydande del av befolkningen och bidra till att diskussionen om klimatpåverkan och hållbarhetsfrågor kan föras med en mer välinformerad befolkning.

Regeringen lämnade i slutet av januari 2020 ett uppdrag till Naturvårdsverket att utreda och redogöra för möjligheter och förutsättningar för Sveriges genomförande av Parisavtalets artikel 12. Där skriver man bland annat: ”Att nå Parisavtalets mål kommer att kräva stora strukturella förändringar och att hela samhället deltar i klimatomställningen. Det förutsätter att det finns ett starkt engagemang

och en bred förståelse för klimatfrågan hos allmänheten. Det förutsätter också att det skapas möjligheter som gör att människor från alla delar av samhället kan bidra till omställningsarbeten. Möjligheten att nå Parisavtalets mål är därför starkt sammankopplad med en ökad medvetenhet och delaktighet i frågor som rör klimatförändringarna.”

Sverige har redan en infrastruktur för lärande i form av folkhögskolor och studieförbund, med verksamhet i samtliga kommuner. Denna infrastruktur kan användas för att mycket snabbt nå stora delar av befolkningen. Att studieförbund och folkhögskolor har förmågan att ta på sig stora och komplexa uppdrag visade sig när man på kort tid byggde upp en verksamhet som lyckades nå nära fyra av tio asylsökande i landet. (Statskontoret 2020:2).

Folkbildningsrådet föreslår en brett upplagd folkbildningskampanj där studieförbundens kortare insatser kombineras med folkhögskolornas längre verksamhetsformer. Folkbildningsrådet beräknar kostnaden per deltagare till 3 000 kronor.

Folkbildningens aktörer skulle i detta samarbete med de delar av civilsamhället som har störst kompetens på miljöområdet, men ingen ny infrastruktur behöver byggas upp.

Folkbildningsrådet föreslår att 30 miljoner kronor avsätts år 2021 för att påbörja en brett upplagd folkbildningskampanj som kommande år ges utökade resurser i syfte att nå ett stort antal medborgare.

Principen om samfinansiering av folkbildningsverksamhet

Folkhögskolan

Under perioden 2016–2020 har totalt 8 000 nya årsplatser tillförts folkhögskolan. Utökning är en viktig del i regeringens satsning på ett kunskapslyft.

Redan i samband med utbyggnaden 2016 framförde flertalet landsting och regioner att de inte skulle ha möjlighet att höja det regionala anslaget till följd av en utökad verksamhet. Utökningen av antalet platser vid folkhögskola har på flera håll i landet därför resulterat i ett lägre samhällsstöd per studieplats.

Den utredning om mobilitetsstödet till folkhögskolorna som genomförts av Strategirådet på uppdrag av Region Stockholm, Region Skåne och Västra Götalandsregionen visar att underfinansieringen av folkhögskolornas verksamhet accelererat de senaste åren främst till följd av minskade regionala bidrag.

Med utgångspunkt i Strategirådets utredning har Region Stockholm, Region Skåne och Västra Götalandsregionen beslutat att från år 2021 inte längre betala mobilitetsersättning. Istället avser regionerna ersätta folkhögskolorna för samtliga deltagare med samma summa oavsett folkbokföringsort.

Folkbildningsrådet ser, utifrån vårt uppdrag att bevaka folkhögskolan som utbildningsform, betydande risker med de beslut som nu fattats av de tre storstadsregionerna. För mindre regioner med sämre ekonomiska förutsättningar kommer det att vara mycket svårt att öka regionens bidrag i den utsträckning som krävs för att motsvara den borttagna mobilitetsersättningen.

Allt sedan statligt stöd infördes till folkhögskolan har det utgått från samfinansieringsprincipen där verksamheten medfinansieras av regionerna. Mobilitetsersättningen har här fyllt en viktig funktion för att säkra folkhögskolan som en riksryterande utbildningsform.

Att folkhögskolan är riksrekryterande utgör en hörnsten i utbildningsformens särart vilket avspeglas i kursutbudet med en lång rad specialkurser och profileringar. Varje folkhögskola har sin profil och sin särart och allt sedan folkhögskolans tillkomst har utbudet av kurser varit öppet för alla deltagare att välja den folkhögskola som bäst passar ens behov och intresse. Folkbildningsrådet ser därför med stor oro på att det beslut som nu fattats av de tre storstadsregionerna, om borttagandet av mobilitetsersättningen, kan komma att urholka möjligheterna att bibehålla riksrekryteringen till folkhögskolan och den fria rörligheten. Det skulle avsevärt förändra förutsättningarna för folkhögskolan som utbildningsform i det svenska utbildningssystemet.

Studieförbunden

Under en lång rad år har regioner, landsting och kommuner sänkt eller tagit bort sina bidrag till studieförbunden. I regeringens folkbildningsproposition 2005/06:192 Lära, växa, förändra kommenterades detta: "Folkbildningens starka beroende av staten som bidragsgivare gör den känslig för förändringar i de ekonomiska förutsättningarna. En bättre balans mellan staten, kommunerna och huvudmännen skulle långsiktigt stärka folkbildningen."

I en skrivelse 2006-02-20 slog SKL fast ett antal ståndpunkter för sin syn på folkbildningen. SKL skrev: "Statsmaktens menar att kommuner, landsting och regioner har ett ansvar för att stödja folkbildningen. Denna hållning är rimlig; folkbildningsarbetet är ett väsentligt element i lokalt och regionalt bildningsarbete. Det är också rimligt att man ansluter sig till den principiella syn på folkbildningens mål och inriktning som riksdagen formulerar. Men det är viktigt att kommuner, landsting och regioner, utifrån denna samsyn, har rätt att formulera egna kriterier och principer för hur de vill utforma stödet."

Neddragningarna av anslagen till studieförbunden från kommuner och regioner har fortsatt. Regioner och landsting har mellan 1992 och 2017 sänkt sina anslag med 34 procent i fasta priser. Kommunerna har under samma period sänkt sina anslag med 64 procent. Detta har lett till en betydande förskjutning av finansieringen till en övervägande statlig andel. År 2017 stod staten för 74 procent av finansieringen, landsting och regioner för 12,5 procent och kommuner för 13,5 procent.

Folkbildningsrådet vill poängtera att det är angeläget med en dialog mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner om finansieringen av folkbildningen.

Bilaga 1: Kvalitetssäkring av folkhögskolan som utbildningsform

Statsbidrag per utbildningsplats på folkhögskola

I samband med utökningen av 3 000 platser i folkhögskola 2016 och ytterligare 5 000 platser 2018 har regeringen i etapper höjt statsbidraget per årsplats. Folkbildningsrådet ser positivt på detta men det finns fortsatt stora behov av en generell höjning av ersättningen per årsplats. För de 5 000 nya platser som tillfördes år 2018 anslag regeringen 76 000 kronor per plats. För att ersätta samtliga årsplatser på denna nivå behöver anslaget till folkhögskolorna ökas med 166 miljoner kronor år 2021.

Vid en jämförelse med ersättningsnivåerna i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan konstaterar Folkbildningsrådet att de belopp som gäller för folkhögskolans utbildningar är orimligt låga. Allmän kurs vid folkhögskola kan ge samma behörighet till högre studier som studier på gymnasieskola. Statsbidraget är dock betydligt lägre per deltagare och år än den lägsta ersättningsnivån som ges för program i gymnasieskolan. Enligt Skolverkets föreskrifter 2020 är den lägsta ersättningsnivån per bidragsår för en elev på program vid fristående gymnasieskolor nästan 81 000 kr (ekonomiprogrammet). Om man även beaktar att mycket stor del av deltagarna på folkhögskolans allmänna kurs har behov av särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning eller bristande kunskaper i svenska språket borde ersättningsnivåerna för programmen individuellt alternativ eller språkintrouktion till viss del kunna vara vägledande för ersättningen för en årsplats på folkhögskola. Folkhögskolan är i vissa fall även alternativ till gymnasiesärskolan där ersättningen per årsplats år 2020 är drygt 359 000 kronor.

Kompetenslyft på folkhögskola

Med en generell höjning av statsbidraget per utbildningsplats skapas utrymme för den kraftsamling för kompetensutveckling som folkhögskolorna efterfrågar.

Folkhögskolorna har uttryckt att utöver ett sammanhållet paket av kompetensutvecklingsinsatser behövs medel för att folkhögskolor ska kunna finansiera ämnesspecifik fortbildning för lärare och personal.

Folkbildningsrådet delar folkhögskolornas bedömning att ett sammanhållet kompetenslyft är nödvändigt utifrån avsaknaden av lärarlyft. Det motiveras också av att folkhögskolan befinner sig i stark tillväxt och utveckling med en större filialverksamhet. Det finns nu ett stort behov av kompetensutveckling kring folkhögskolans kärnvärden och specifika folkbildningsprofil inom det svenska utbildningssystemet.

Ett sammanhållet kompetenslyft för folkhögskolan kan genomföras som olika kurser i samverkan med olika universitet. Utbildningarna kan samordnas av Rörsefolkshögskolornas Intresseorganisation, Offentligägda folkhögskolors Intresseorganisation och Folkhögskoleföreningen inom Sveriges Kommuner och Regioner.

Ambitionen är att utveckla det pedagogiska arbetet och ge möjlighet för lärare att tillsammans med andra lärare prova begrepp, teorier och modeller. Innehållet kan röra folkhögskolans pedagogiska historia, en fungerande undervisning, mångfaldsperspektiv, framtidens deltagargrupper och hur folkhögskolan ska möta dessa.

För rektorer och skolledare finns fortbildningsbehov samt grundläggande utbildningsbehov. Med verksamhet förlagd på nya orter och platser har nya tjänster som biträdande rektorer och enhetschefer kommit till. Idag finns en rektorsutbildning för skolledare inom folkhögskolan som arrangeras av Karlstad universitet och omfattar 30 hp. För att delta i utbildningen förutsätts att du innehar en rektorstjänst. Samma principer råder för den obligatoriska rektorsutbildningen inom grund- och gymnasieskola. Skillnaden är dock att folkhögskolorna eller rektorerna själva måste finansiera deltagande i folkhögskolans rektorsutbildning. Med en höjning av anslaget per årsplats skapas förutsättningar för samtliga rektorer att delta i folkhögskolans rektorsutbildning och en folkbildningsideologiskt inriktad folkbildningskurs.

Bilaga 2: Yrkesutbildning på folkhögskola

Folkhögskolan har sedan lång tid ett omfattande utbud av yrkesutbildningar, i första hand inom särskild kurs. Traditionellt är fritidsledarutbildning omfattande men även inom estetiska området har folkhögskolan historiskt ett stort kursutbud som aktivt bidragit till kompetensförsörjningen inom kulturområdet. På senare år har även utbildningar inom området vård, hälsa och sociala frågor vuxit. Särskilt tydligt de senaste två åren är en snabb utveckling av lärarassistentutbildningar på folkhögskolan.

Yrkesutbildningarna ligger i stor utsträckning på eftergymnasial nivå och dessa utbildningar utgör 13 procent av det totala antalet deltagarveckor på de långa kurserna. Historiskt har allmän kurs i huvudsak haft utbildningar motsvarande gymnasieskolans studieförberedande kurser. Behoven av att också bredda utbudet på allmän kurs mot mer yrkesutbildningar har dock ökat påtagligt i takt med att arbetsmarknadens efterfrågan skiftat och deltagargruppens sammansättning ändrats. Särskilt tydligt har detta blivit när gruppen utlandsfödda stadigt ökat sin andel av deltagarantalet på allmän kurs. Andelen utrikes födda på allmän kurs är nu närmare 50 procent. Folkhögskolan är en attraktiv och väl fungerande skolform för många nyanlända. De har genom folkhögskolan fått möjlighet att få behörighet på grundläggande och gymnasial nivå men de flesta folkhögskolor har saknat förutsättningar att också kombinera detta med en yrkesutbildning anknuten till arbetsmarknaden.

Ambitionen finns hos flertalet folkhögskolor att bredda sitt kursutbud mot mer yrkesutbildningar såväl på allmän kurs som särskild kurs. Att starta nya yrkesutbildningar förutsätter dock i de flesta fall att annan väl fungerande utbildning läggs ner för att skapa utrymme för nya utbildningar. De ekonomiska ramarna för de flesta folkhögskolor är också så ansträngd att det inte funnits utrymme för ny kursutveckling inom yrkesutbildningsområdet. Att utveckla nya yrkesutbildningar kräver tid i form av planering, kontakt med branschen och i många fall nyinvesteringar i lokaler och utrustning. Trots ambitionerna har därmed

yrkesutbildningarna på folkhögskolan inte vuxit i den omfattning som folkhögskolorna själva önskat.

Behovet av fler yrkesutbildningar som motsvarar arbetsmarknadens efterfrågan är väl dokumenterat. Folkhögskolan skulle med rätt förutsättningar kunna spela en betydligt större roll för att tillgodose såväl nationella som regionala kompetensbehov. På flera håll i landet har också folkhögskolorna en nära samverkan med regionerna vad gäller kompetensförsörjningsfrågor, oftast i samarbete med Arbetsförmedlingen. Ett exempel på detta är Region Skåne där folkhögskolorna i Skåne tillsammans med regionen nu arbetar fram nya yrkesutbildningar inom bristyrkesområden i Skåne. Region Skåne ger visst stöd för utveckling och uppstart av nya yrkesutbildningar och folkhögskolorna arbetar för att prioritera dessa kurser inom de ramar för deltagarveckor de är tilldelade. Detta är också ett utmärkt exempel på samverkan mellan den idéburna sektorn och det offentliga där folkhögskolans mål att bredda sitt utbud sammanfaller med regionens uppdrag att trygga den regionala kompetensförsörjningen.

Bilaga 3: Folkhögskolans arbetsmarknadsuppdrag

Arbetsförmedlingen reformeras

Regeringen har konstaterat att Arbetsförmedlingen behöver reformeras för att på ett bättre sätt ge stöd till arbetslösa och möjliggöra för fler arbetsgivare att hitta rätt kompetens. Arbetsmarknadspolitiken ska fortsatt vara statlig och nationellt sammanhållen, men Arbetsförmedlingens roll förändras. Matchande och rustande insatser ska i huvudsak utföras av fristående aktörer, inklusive ideella aktörer.

Folkbildningsrådet gör bedömningen att det krävs flertalet insatser och beslut för att Arbetsförmedlingen i ökad utsträckning ska kunna hänvisa personer till utbildning på folkhögskola. Det handlar dels om förordningsändringar, dels om förändrade anvisningsrutiner inom Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen har i sin rapport *Vissa förutsättningar inför reformeringen av Arbetsförmedlingen* till regeringen den 1 november 2019 rekommenderat regeringen att den verksamhet som idag erbjuds av folkhögskolorna via uppdragsutbildningar kommer att behöva integreras i den reguljära utbildningen. Arbetsförmedlingen har gjort bedömningen att en samlad vuxenutbildning (kommunerna och folkbildningen) leder till bättre resursutnyttjande och en tydligare struktur för den enskilde individen. En samlad reguljär utbildning möjliggör också för en ändamålsenlig samverkan med folkbildningen, fristående aktörer, kommuner och Arbetsförmedlingen. Vidare bedömer Arbetsförmedlingen att regelverken för utbildningsplikt och folkhögskolekurserna inte är harmoniserade vilket försvårar Arbetsförmedlingens möjligheter att anvisa till folkhögskolekurser som inte motsvarar reguljär utbildning.

Arbetsförmedlingen rekommenderar därför att studiemotiverande och förberedande kurser samt etableringskurser på folkhögskola bör kunna ges inom ramen för 14 § i förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, den så kallade utbildningsplikten, även om de inte utgör reguljär utbildning. Folkbildningsrådet delar denna uppfattning.

Vidare anser Folkbildningsrådet att det ska vara möjligt för Arbetsförmedlingen att direkt efter en arbetsmarknadspolitisk bedömning anvisa till folkhögskola i form av allmän kurs, Studiemotiverande folkhögskolekurs eller Etableringskurs på folkhögskola. Folkbildningsrådet anser därför att 30 § i förordningen (2000:634) om förberedande insatser inom arbetsmarknadspolitiska program, om individuellt anpassade förberedande insatser, bör ange att en sådan insats kan bestå av Etableringskurs på folkhögskola. Detta har Folkbildningsrådet framfört i en hemställan till Arbetsmarknadsdepartementet.

Dagens system med årliga avtal mellan Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet har de senaste åren visat sig ha påtagliga brister. Dels har det ifrågasatts om avtalet är tillräckligt för att Arbetsförmedlingen ska kunna anvisa deltagare till folkhögskolan utan att upphandla utbildningarna i konkurrens med andra aktörer. Detta har bland annat påtalats av Arbetsmarknadsutredningen och fått till effekt att Arbetsförmedlingen senaste året varit mer restriktiv i sin anvisning till kurserna. Dels har förändringarna inom Arbetsförmedlingen under 2019 tillsammans med tolkningen av bestämmelserna för utbildningsplikten påtagligt påverkat de lokala kontorens möjligheter att anvisa deltagare till såväl Studiemotiverande folkhögskolekurs som Etableringskurs på folkhögskola. Resultatet har blivit att väl fungerande verksamhet för målgruppen nu riskerar att avvecklas och deltagare med behov av studieförberedande insatser hänvisas till passivitet eller mindre effektiva åtgärder.

Folkhögskolan har visat sig ha kapacitet och flexibilitet att snabbt svara upp mot nya behov och efterfrågan. Det förutsätter dock att det finns stabilitet och långsiktighet i de nya åtagandena. Upphandling och LOV-system har visat sig vara svårt att tillämpa på folkhögskola.

Studiemotiverande folkhögskolekurs och Etableringskurs på folkhögskola

Sedan 2010 har folkhögskolorna erbjudit Studiemotiverande folkhögskolekurs till arbetssökande som varken har gymnasieexamen eller grundläggande högskolebehörighet och som är inskrivna på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen anvisar deltagare till kursen och Folkbildningsrådet fördelar medel till folkhögskolorna för att bedriva insatsen. Under perioden 2010–2019 har drygt 38 000 kursplatser

genomförts. För 2020 har Folkbildningsrådet och Arbetsförmedlingen träffat avtal om upp till 5 000 platser.

Sedan 2014 har folkhögskolorna erbjudit Etableringskurs på folkhögskola till nyanlända inom Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Arbetsförmedlingen anvisar deltagare till kursen och Folkbildningsrådet fördelar medel till folkhögskolorna för att bedriva insatsen. Under perioden 2014–2019 har drygt 21 000 kursplatser genomförts. För 2020 har Folkbildningsrådet och Arbetsförmedlingen träffat avtal om upp till 5 000 platser.

Folkhögskolan har visat sig vara en utmärkt utbildningsform för grupper som har haft svårt att hitta sin väg i andra utbildningar. En rad studier har visat att de olika kurser som folkhögskolan bedrivit leder till att en stor del av deltagarna går vidare till studier eller arbete.

Folkhögskolans betoning på det socialpedagogiska arbetet har visat sig vara ett av de viktigaste skälen till att målgruppen lyckats i folkhögskolan. Det breda utbudet innebär att deltagarna inom samma skola kan gå vidare i sina studier utan avbrott. Folkhögskolan erbjuder därmed en sammanhängande utbildningskedja där en studie- och yrkesförberedande kurs omedelbart kan följas av en övergång till vidare studier utan att deltagarna tvingas byta lärmiljö.

